

A jogi dokumentációnak a dokumentáció általános feladatkörén belül¹ megvannak a maga sajátos feladatai. Ezek a feladatok elsősorban a különböző dokumentációs források természetéhez és feldolgozásuk sajátos módszereihez kapcsolódnak. Ez utóbbiak - az irodalmi anyag dokumentációs feldolgozását kivéve - sok tekintetben eltérnek azoktól a módszerektől, amelyeket az egyes tudományágak területére, illetőleg a gyakorlati tevékenység különböző megnyilvánulásaira vonatkozó dokumentációs feldolgozásokban rendszerint alkalmazni szoktak. A jogi dokumentációban, a gyakorlat, illetőleg a célszerűség szempontjából, négy fő tevékenységi területet lehet megkülönböztetni: 1. a jogszabályanyag; 2. a bírósági gyakorlat; 3. az államigazgatási szervek gyakorlata és 4. a jogi irodalom. Az elméleti irodalom általában ezekre a szakterületekre elkülönítve vizsgálja a jogi dokumentáció sajátos problémáit,² és a gyakorlatban is kb. ez a tagozódás alakult ki. Minthogy az egyes jogi szakterületeken végzett dokumentáció sajátosságai egymástól sok tekintetben eltérnek, az alábbiakban előbb (I. rész) szakterületenként kísérlem meg bemutatni a franciaországi jogi dokumentáció helyzetét, ezt követően néhány ott felmerült kérdését. Ez a két problémakör szorosan kapcsolódik egymáshoz. A jövő fejlődésének - a jogi dokumentáció gépesítésének - kérdéseit ugyanis csak a jelenlegi helyzet, a feladatok és az eredmények ismeretében lehet és kell eredményesen megoldani.

* A szerző 1967-ben ASTEF ösztöndíjként franciaországi tanulmányutat tett, s ott többek között a jogi dokumentáció kérdéseit is tanulmányozta. (Tanulmányútjáról szóló részletes beszámolója a Könyvtár-tudományi Szakkönyvtárban 4-5007/23 számon található.)

I. SZERVEZETI KÉRDÉSEK, FONTOSABB DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK

A társadalomtudományi dokumentáció szervezete Franciaországban általában nagyon nehezen áttekinthető. Legfőbb sajátossága, hogy nincsen egységes, a társadalomtudományok minden - vagy legtöbb - ágát átfogó dokumentációs szerv,³ hanem minden intézmény, szervezet, sőt kisebb egységek - egyetemi tanszékek, nagyobb folyóiratok stb. - saját maguk részére végeznek dokumentációs feldolgozó munkát. Így egyrészt rengeteg munkát végeznek el többszörösen, másrészt viszont a saját célokra végzett dokumentáció rendszerint mélyebb, a házilag kiépített rendszeren belül jobban kezelhető, tehát hatékonyabb, mint valamilyen központi dokumentációs szerv által, nem közvetlenül az igényekhez kapcsolódóan, "raktárra" végzett feldolgozás. Anélkül, hogy az adott kereten belül részletesebben áttekinthetnénk a franciaországi társadalomtudományi dokumentáció⁴ bonyolult képét, megállapíthatjuk, hogy a jogi dokumentációban az előbb említett sajátosságok talán fokozottabb mértékben is felismerhetők. Ennek sokféle oka lehet - hagyomány, üzleti érdek, egységes "gazda" hiánya stb. Az alábbiakban ennél fogva a jogi dokumentáció előbb említett négy szakterületén vizsgáljuk meg a dokumentációt ellátó szervezetet, illetőleg az általa nyújtott legfontosabb szolgáltatásokat - kiadványok, tájékoztató szolgálat stb. -, s ezek bemutatásával igyekezünk bizonyos áttekintést adni a jogi dokumentáció jelenlegi állapotáról, hogy ezt követőleg egészen röviden a jövőbeli törekvésekről számoljunk be.

1. A tételes joganyag

Az egyre gyorsabban növekvő mennyiségű tételes jogszabályanyag nyilvántartása és erről a megfelelő információk szolgáltatása a gyakorlati életben mind nagyobb nehézségeket támaszt. A tételes jogszabályanyag⁵ legfontosabb központi nyilvántartása a Miniszterelnökség mellett szervezett, kartotékrendszerű jogszabálynyilvántartó. Ez a nyilvántartás elsősorban a Miniszterelnökség és a központi államigazgatási szervek részére dolgozza fel a központi hivatalos lap (Journal officiel de la République française) jogszabályanyagát.⁶ A Miniszterelnökség jogszabálynyilvántartó részlege mellett az államigazgatás központi szervei, az egyes minisztériumok és országos jellegű intézmények szintén vezetnek nyilvántartást az őket érintő jogszabályanyagról.⁷

A fenti, a kurrens jogszabályanyagot naprakész állapotban feldolgozó jogszabálynyilvántartó intézmények tevékenysége mellett a retrospektív jellegű összeállítások is lényeges információs eszközök. Franciaországban tudvalevőleg

évszázados hagyományuk és így rendkívüli gyakorlati jelentőségük van a különböző jogszabálygyűjteményeknek, illetőleg jogszabálymutatóknak, amelyek – nem hivatalos kiadványként – különböző technikai megoldásokkal, évenként kiadott kiegészítésekkel könnyítik meg a jogszabályt kereső jogászok és nagyközönség munkáját.⁸

Említésre méltó, hogy a franciaországi jogi dokumentáció milyen nagy figyelmet szentel a külföldi anyag dokumentációs feldolgozásának, és pedig nem csupán az irodalom, hanem a tételesjogi anyag vonatkozásában is. A tételesjogi anyaggal kapcsolatban mindenekeelőtt az Igazságügyminisztérium keretében működő külön osztálynak a munkáját kell megemlíteni,⁹ amelynek elsődleges feladata a tételes jogszabályanyag gyűjtése; emellett az elsősorban a jogi irodalom dokumentációjával foglalkozó és alább ismertető szervezetek is jelentős munkát végeznek a tételesjogi anyag nyilvántartása terén.

2. A bírói gyakorlat

A bíróságoknak a jogértelmezés, jogalkalmazás stb. szempontjából jelentős eseti döntéseit jelenleg a francia Semmitőszék, illetőleg a párizsi Felsőbíróság (Cour d'Appel) mellett szervezett központi, kartotékrendszerű katalógusok naprakész állapotban tartják nyilván.¹⁰

A Semmitőszék kartotékanyaga elsősorban a semmitőszéki ítélőbírák tájékoztatására szolgál, de ez az alapja azoknak a kiadványoknak is, amelyek 1792-től napjainkig folyamatosan foglalják össze a Semmitőszék ítélkezését és teszik közzé a külön bizottság által kiválasztott anyagot.¹¹ Magát a jelenlegi kartotékrendszert 1947-től kezdődően vezetik (gyakorlati okokból külön kezelik az 1960 utáni anyagot), a korábbi anyagról a nyomtatásban megjelent gyűjtemények adnak információkat. Felvetődött – részben megoldódott – bizonyos kumulációs kötetek, illetőleg mutatók szerkesztése ezekhez a hatalmas méretű gyűjteményekhez.

Hasonló elgondolások alapján dolgozik a párizsi felsőbíróság (Cour d'Appel) mellett működő központi nyilvántartó, amely a francia felsőbíróságok és a megyei bíróságok jelentősebb elvi kérdésekben állást foglaló ítélkezését gyűjti; az illető bíróság elnöke által kijelölt bírák végzik e célra a válogatást. Ez az anyag elsősorban az ítélőbírák tájékoztatását szolgálja, de erre épül a kb. 40 jogi folyóirat számára közzététel stb. céljából nyújtott anyagszolgáltatás is.

Mindkét nyilvántartás anyagát a Semmitőszék bulletinjének hagyományosan kialakított gyűjtőcsoportok szerinti rendszerében dolgozzák fel (tárgyszavak, kettős-hármas bontással).

A bíróságok gyakorlatának nyilvántartását végző intézmények munkája mellett külön figyelmet érdemelnek azok a – részben magánvállalkozáson alapuló

- kiadványok, amelyek a bíróságok ítélkezését összegyűjtve megfelelő információs anyagot szolgáltatnak a nagyközönség, illetőleg a jogászok számára.¹² Ezek a jogi szakáganként megjelenő gyűjtemények rendszerint éves kiegészítéseket is adnak közre, így biztosítva a gyűjtemény használhatóságát.

3. Az államigazgatási szervek gyakorlata

Az államigazgatási szervek gyakorlatával kapcsolatban mindenekelőtt a közigazgatási bíróság feladatkörét is ellátó Államtanács szerveinek munkáját kell megemlíteni. Az Államtanács mint közigazgatási bíróság ítélkezésének központi nyilvántartása¹³ a közigazgatási bíróságoknak különböző tárgykörökben (államigazgatási, pénzügyi jogi, hatásköri stb. kérdésekben) hozott döntéseit tartja nyilván és teszi közzé. Külön figyelmet igényel ezzel kapcsolatban, hogy ez az intézmény foglalkozik komolyabban a döntvényanyag gépi feldolgozásának kérdéseivel.

Jelentős dokumentációs tevékenységet fejt ki e téren a Minisztertanács egyik információs szerve, a Documentation Française is, amely a legkülönbözőbb időszerű politikai kérdésekkel kapcsolatban - részben az egyes kormányzati, államigazgatási szervek (főleg külügyi, oktatásügyi stb.) tevékenységéről - gyűjti össze és teszi közzé dokumentációs anyagát.¹⁴

A központi szervek mellett természetesen az államigazgatás többi központi szerve, intézményei, valamint az országos szintű szervek is tesznek közzé dokumentációs anyagot; ezek áttekintése azonban már meghaladná ennek a közleménynek a kereteit.

4. A jogi irodalom

A jogi irodalom dokumentációjával kapcsolatban sajátos jelenség, hogy Franciaországban nincs központosított szerve a jogi irodalom könyvészeti feldolgozásának vagy dokumentációjának, mint pl. egyes szocialista országokban. A jogi irodalom nyilvántartásának eszköze - más tudományágakéhoz hasonlóan - szintén a bibliográfia. A francia jogi irodalom alapvető könyvészeti munkájának a "nagy GRANDIN"-nek,¹⁵ valamint a munka kiegészítéseinek, továbbá DAVID professzor sokszor idézett modern művének közzététele után - amely elsősorban a dokumentációs forrásokat közli s emellett válogatott bibliográfiát tartalmaz a legfontosabb jogi művekről - a jogi irodalom egységes és teljes könyvészeti nyilvántartásának nincs felelős szervezete. Összefoglaló jellegű, kurrens jogi bibliográfia a DAVID anyaggyűjtésének lezárása (1960. jan. 1.) óta nincsen, az igényeket néhány általános,¹⁶ illetőleg a társadalomtudományok más területeit is érintő bibliográfia elégíti ki.¹⁷ Központi feldolgozás helyett az egyes intézmé-

nyek, tanszékek, a fontosabb időszaki kiadványok szerkesztősége stb. a saját gyűjtőkörükbe tartozó anyagról vezetnek kartotékszerű kimutatást, és ujabban szakáganként közzé is teszik ezek eredményét.¹⁸

Külön említést érdemel a francia Összehasonlító jogi Intézet, illetőleg Összehasonlító jogi Társaság dokumentációs nyilvántartása¹⁹ amely a külföldi anyagot (tételes anyag és irodalom) gyűjti és bocsátja az érdeklődők rendelkezésére.

Amint erre maga a francia irodalom is felhívja a figyelmet, igen jelentős és jól használható kiadvány a francia jogi irodalomra is az Index to foreign legal periodicals c. bibliográfia.²⁰

Meg kell még említenünk, hogy Franciaországban számos, a jog határterületeit érintő dokumentációs kiadvány jelenik meg, amely a jogi anyagról is értékes tájékoztatást ad, anélkül azonban, hogy bizonyos jogág területét részletesen feldolgozná.²¹

Ugyanitt kell végül megemlékeznünk azokról az intézményekről, amelyek több dokumentációs szakterületre is kiterjesztik működésüket, gyűjtésük azonban nem terjed ki átfogó jogi területekre, hanem csupán meghatározott érdeklődési körre.²²

II. A JOGI DOKUMENTÁCIÓ GÉPESÍTÉSÉNEK NÉHÁNY KÉRDÉSE

Franciaországban külön jogszabály (67-7 sz. tv. 1967. jan. 2.) rendelkezik a központi államigazgatási szervek tájékoztatási igényeinek ellátásáról. Ennek értelmében egy központi bizottságot és minden minisztérium mellett informatika-bizottságot szerveztek. A jogi dokumentáció továbbfejlesztése - elsősorban az információs adatok gépi kezelésének technikája, módszereinek stb. tanulmányozása - szempontjából az Igazságügyminisztérium mellett szervezett informatika-bizottság munkája jelentősebb. A Bizottság feladata, hogy tanulmányozza a jogi információk kezelésének tudományos, műszaki, adminisztratív és pénzügyi módszereit az egyes problémák megoldásával kapcsolatban.

Az Igazságügyminisztérium informatika-bizottsága 1967. febr. 27-én alakult meg. Tennivalóit felmérve a következő területeken kívánja tanulmányozni az információs anyag gépi kezelésének bevezetésével kapcsolatos kérdéseket: a jogi dokumentáció, az igazságügyi rendőrség, a büntügyi nyilvántartás, az igazságügyi statisztika, különböző kutatások (elsősorban a börtönügyek és a fiatalkori bűnözés), végül az ügyvitelgépesítés. A Bizottság ezeken a területeken az információ gépi kezelésének előfeltételeit vizsgálja, s a továbbiakban ezeknek a belső használatra szánt felméréseknek alapján fogja működését kifejteni.

Nem volna teljes a franciaországi jogi dokumentáció helyzetéről adott képünk, ha nem pillantanánk be a jogi dokumentáció gépesítésének nagyon időszzerű kérdéseivel foglalkozó irodalomba is. Bár a dokumentációs tevékenység, a tájékoztatási anyag gépi kezelése gyakorlatilag - különösen gazdasági területeken - egyre nagyobb lendületet kap, a jogi dokumentáció gépesítése terén Franciaországban nem lehet különösebb eredményekről beszélni. A mechanografikus gépeket alkalmazó szervek²³ mellett az irodalomban egyetlen jelentősebb kísérlet, illetőleg adatfeldolgozás ismeretes, amely a bírósági gyakorlat elektronikus feldolgozását tűzte ki célul.²⁴ Egy másik - közzé nem tett anyagból ismert - kísérlet a bünyügyi nyilvántartással kapcsolatos információk gépi kezelésének lehetőségeit vizsgálta.²⁵ Már említettük végül, hogy az Államtanács szervei foglalkoznak a közigazgatási bírósági gyakorlat gépi nyilvántartásával és kezelésével.

Az egyes jogi szakterületeknek az előbb vázolt keretek közötti dokumentációs feldolgozásával kapcsolatos - egyébként nem nagyon terjedelmes - francia irodalomból csupán néhány alapvető kérdés emelhető ki, amelyek megoldása előfeltétele annak, hogy a jogi dokumentáció gépesítése az egyes szakterületeken megkezdődjék, illetőleg eredményesen működjék.

Az irodalomban a jogi dokumentáció egyes szakterületeinek gépesítésével kapcsolatban több ízben fejtettek ki jól megalapozott igényeket.²⁶ A megoldandó kérdések előterében a gép által szolgáltatott információk minősége áll. Milyen információkat szolgáltathat a gép elméleti és gyakorlati jogászoknak? Beszélhetünk-e ma már "ítélkező" gépről, vagy csupán egyszerű "dokumentációs" gépről, tehát az adatokat nyilvántartó és szolgáltató gépről?²⁷ Az irodalom álláspontja egységes abban a tekintetben, hogy a gép csupán információkat adhat, de nem tudja helyettesíteni a bírói döntést, illetőleg az azt megelőző gondolkodási műveletet. R. DEGOUY két alapvető típust, a dokumentációs és az ítélkező gépet vizsgálva megállapítja, hogy az ún. "ítélkező gép" alkalmazása elképzelhetetlen, a dokumentációs anyag kezelésében viszont a gép nagyon lényeges segítséget adhat.²⁸ C. MEHL²⁹ azt a kérdést vizsgálja, hogy létezhet-e a jog területén olyan gép, amely új megoldásokat dolgozhat ki; arra a végkövetkeztetésre jut, hogy ma még az álmok világába tartozik az a gép, amely jogi döntést volna képes alkotni - még akkor is, ha ez a döntés a betáplált információkból következne. Ezzel ellentétben azt a gépet, amelyik "keres és talál", tehát nem "feltalál" vagy "kitalál" jogi információt, MEHL is lehetségesnek és hasznosnak tartja.³⁰

A további alapvető kérdés az irodalomban, hogy a gépi nyilvántartás céljaira teljes anyagot kell-e tárolni, tehát a jogszabályszövegek teljes anyagát, a bírói döntések teljes terjedelmét stb., vagy pedig elegendő, ha a gép kezelésébe

csupán az utolsó adatok kerülnek (pl. a jogszabály megfelelő szakaszaira, a bírói döntés azonosításra kerülő adataira, a szakirodalomra stb. történő utalások).³¹

Fontos helyet foglalnak el a dokumentáció gépesítésével kapcsolatos irodalomban a gépi visszakeresésre alkalmas jogi kulcsszó-gyűjtemény (thesaurus) kérdései; ennek összeállítását minden szerző elsődleges feladatnak tartja.³² Érdekes ezzel kapcsolatban, hogy a franciaországi jogi kiadványok visszakereső apparátusát (jogszabálymutatók, különböző indexek stb.) általában mintaszerűnek szoktuk tekinteni, viszont éppen a francia irodalomban hangzott el az a megállapítás, hogy ezeknek a gépi visszakeresés szempontjából ugyyszólván semmi jelentőségük nincsen.³³

A jogi dokumentáció szervezetének, fontosabb szolgáltatásainak, illetőleg továbbfejlesztésének néhány kérdését áttekintve meg kell állapítani, hogy a központosítás, az egységes jogi dokumentációs szervezet hiánya több tekintetben hátrányos. A közvetlenül a munkahelyekhez vitt dokumentáció kétségtelenül jobban kielégíti a kutatási, anyagszolgáltatási igényeket, s a szakszerűséget is jobban biztosítja itt az eredményesség közvetlen, tapasztalati úton kialakított, folyamatos ellenőrzése. Ezzel szemben a szétszórtság szükségszerű következményei – a hagyományos és sokszor elavult módszerek és technika használata, az egyes területek közötti átfedések és az ennek következtében sokszor feleslegesen kifejtett munka stb. – nyilvánvalóan fékezik a fejlődést. A legilletékesebb megállapítások szerint türethetetlen a jogi dokumentációnak ez az állapota, amely nem képes lépést tartani a jogszabályalkotás és a jogszabályalkalmazás mindennapos követelményeivel. Előbb-utóbb tehát be kell vezetni valamilyen fokú gépesítést, s ez szükségszerűen maga után fogja vonni az erőök összefogását. Píllanatnyilag épp a szervezeti széttagoltság az egyik nagy akadálya a gépesítés megvalósításának, remélhető azonban, hogy a gépi szolgáltatások, magasabbrendűségük folytán, alkalmazást találnak a jogi dokumentáció területén is.

x x x

1. A "dokumentáció" megjelölést az alábbiakban abban az értelemben használom, hogy az minden értelmi tevékenység eredményeinek összegyűjtését, rendezését, visszakeresését és felhasználását jelenti. A "szakirodalmi tájékoztató" ugyanis éppen jogi területen nem fejezi ki pontosan mindezt; minthogy itt nem csupán - és nem elsősorban - irodalmi, hanem egyéb anyagra (jogszabály, bírói gyakorlat stb.) vonatkozó adatgyűjtésről stb. is van szó.
2. A jogi dokumentáció sajátos szakterületeiről az irodalomban lásd NAGY Lajos: A hazai állam- és jogtudományi dokumentáció kérdései. A MTA Állam- és Jogtudományi Intézetének Értesítője 2.k. 1959. 297-308.p.
3. Amilyen pl. a műszaki tudományok területén a Centre National de la Recherche Scientifique vagy az államtudomány területén a Fondation Nationale des Sciences Politiques, amelynek dokumentációs szolgáltatásai rendkívül széleskörűek és részben a jogtudományt is érintik.
4. A franciaországi - részben jogi - dokumentációs tevékenységet kifejtő legfontosabb intézményeket felsorolja a Catalogue des sources de documentation juridique dans le monde c. Unesco-kiadvány (2. éd. Paris, 1957.).
5. Jogszabályon itt és a továbbiakban a törvény mellett különböző egyéb jogforrást (minisztertanács határozat, rendelet és utasítás, miniszteri utasítás, rendelet, körrendelet, stb.) is értünk.
6. Érdekes megemlíteni, hogy - a kapott szóbeli felvilágosítás szerint - semmiféle kapcsolata nincs pl. a Journal Officiel időszakonként kiadott mutatóinak szerkesztőségével, annak ellenére, hogy az ott szerkesztett és nyomtatásban is kiadott mutatók a gyakorlatban nagyon használt tájékoztatási eszközök.
7. A jelenlegi központi hivatalos lapokat felsorolja DAVID, René: Bibliographie du droit français, 1945-1960, Paris, Mouton et Co. 1964. 25. skk.
8. A legfontosabbakat felsorolja a Catalogue (210-211.)
9. Service de législations étrangères et de droit international; 1867-1932 között társadalmi szervként működött, 1932 óta tartozik az igazságügy-minisztériumhoz. Gyűjti az egyes országok hivatalos lapjait, jogszabály-mutatóit, törvénygyűjteményeit, jelentősebb folyóiratait.
10. A "Fichier de la Cour de Cassation" és a "Fichier central de la jurisprudence des cours et tribunaux".
11. Bulletin des arrêts de la Cour de Cassation, rendus en matière civile, 1792- ; Idem: ...rendus en matière criminelle 1798- . A Fichier méreteire jellemző, hogy 22, hivatalból a Semmitőszék mellé beosztott, alacsonyabb fokozatu bírónak kell az anyaggyűjtés stb. munkáját végezni.
12. A legfontosabbakat felsorolja a Catalogue (209.), illetőleg DAVID i.m. 34.sk.
13. A Bulletin des arrêts du Conseil d'Etat statuant au contentieux des décisions du Tribunal des conflits, de la Cour des comptes et du Conseil des prises, Paris, 1821- . A negyedévenként közzétett gyűjteményt 1948 óta a Conseil d'Etat adja ki.
14. A kormány titkárságának kötelékébe tartozó Dokumentációs Igazgatóság szerve, számos kiadványsorozatot tesz közzé (dokumentumok, tanulmányok stb.). A jogi kutatást ezek csak periferikusan érintik.
15. A francia jogi irodalom alapvető könyvészeti műve GRANDIN, Artur: Bibliographie générale des sciences juridiques, politiques et économiques. 1-3. v. Paris, Sirey, 1926. Ez 1800-tól kezdődően dolgozza fel

- az anyagot. Összesen 19 kiegészítése az 1926-1950 közötti időszakot fogja át. A további könyvészeti munkákat lásd DAVID i.m. 15. p.
16. A nemzeti bibliográfia (Bibliographie de la France), illetőleg az annak mellékleteként kiadott, decimális elrendezésű Les livres du mois.
  17. Az egyéb területek (közgazdaság, filozófia, történelem stb.) mellett a jogi területeket is feldolgozó időszak kiadvány a Revue bibliographique des ouvrages de droit, de jurisprudence... (Paris, 1894-) c. negyedéves, annotált bibliográfia.
  18. Így pl. a Revue de science criminelle et de législation comparée folyamatosan közli a francia nyelvű folyóiratok büntetőjogi anyagát stb.
  19. A Centre français de droit comparé és az Association française de droit comparé központi könyvtára, valamint különgyűjteményei (szocialista országok osztálya, büntetőjogi gyűjtemény, az Európai Közösség anyagának könyvtára, világyűjtemény stb.) gazdag tételesjogi, jogi irodalmi könyv- és folyóiratanyagukat karterekrendszerű mutatók segítségével tartják nyilván. Főleg a tudományos kutatás szempontjából jelentősek a párizsi jogi szakkönyvtáraknak (pl. a jogi kar, az ügyvédi testület könyvtárának stb.) nyilvántartásai is.
  20. Vö. DAVID i.m. 14-15. Maga az Index az Institut of Advanced legal studies (London) és az American Association of Law Libraries (New York) közös kiadásában jelenik meg 1960 óta, a nem-angol jogterületek anyagát dolgozza fel. Negyedéves, ezen kívül éves és többéves kumulációkat is ad (1.k. 1960-1962, 2.k. 1963-1965).
  21. Ezek közül a Fondation Nationale des Sciences Politiques-nek jogi anyagot (főleg államjog, állam- és jogelmélet, államigazgatási jog, nemzetközi jog, munkajog stb.) is érintő feldolgozásait, illetőleg adatszolgáltatásait, különösen az előfizetés alapján szállított karterécéduláit, valamint a CNRS dokumentációs központjának gondozásában megjelenő Bulletin signalétique humain tudományokkal (jogszociológia, állambölcsélet, alkalmazott pszichológia) foglalkozó egyes füzeteit kell említeni.
  22. Így például a fiatalkori bűnözést tanulmányozó vaucressoni intézet, valamint a párizsi közjegyzői kamarának - részben gépesített - információs központja (CRIDON) stb.
  23. Például a 22. jegyzetben említett két intézmény.
  24. A montpellier-i egyetem jogi és természettudományi karának két professzora, M.P. CATALA és M.J. FALGUEIRETTES a Semmitőszék polgári jogi ítélkezésének anyagát dolgozták fel és táplálták be elektronikus számítógépbe, s a visszakeresési rendszert kiépítve jelentős információs bázist létesítettek ezen a területen. Eredményeiről az irodalomban is beszámoltak. (Le traitement de l'informatique juridique sur les ordinateurs. La Semaine juridique [Paris] 1 févr. 1967. Doctrine: 2.052.). A kísérletekhez az IBM France bocsátott gépeket a kísérletezők rendelkezésére. Az innen nyert tájékoztatás szerint a kísérleteket az anyag közzététele után is folytatják, és az értesülés vételének időpontjáig a Semmitőszék öt évi polgári jogi ítélkezését (kb. 15 000 adat) dolgozták fel.
  25. Az IBM France által rendelkezésre bocsátott 360-30-as számítógéppel végzett kísérletekről (1966. december) számol be Cpt. COMTESSE.
  26. Vö. DEL MARMOR, Charley: Le traitement électronique de la documentation juridique. = Bulletin de l'Académie Royale de Belgique. Bull. de la Classe des lettres. (1966. 12. no. 6. sk.)
  27. RAYNAL, Jean: La justice de demain. Paris, Éditions Denoël, 1966. 104-105, és 160. skk.
  28. DEGOUY, R.: Le droit et l'information instantanée par cybernétique. Cybernetica [Namur] 4. v. 1961. 11. sk.

29. MEHL, L.: Les sciences juridiques devant l'automatisme. *Cybernetica* [Namur] 3. v. 1960. 27. sk.
30. Vö. MEHL. im. 29.
31. Ebben a vonatkozásban az álláspontok eléggé eltérőek. A végleges megoldás kétségtelenül a műszaki tényezőktől is függ, amelyek - pl. a számítógépek esetében - ma már gyakorlatilag korlátlan mennyiségű információ tárolását teszik lehetővé. Kérdés azonban, hogyan oldhatók meg technikailag az anyag természetéből fakadó sajátos feladatok, pl. a jogszabályszövegeket elkerülhetetlenül érő módosítások átvezetése. Megjegyzendő, hogy nemcsak az elektronikus, hanem az egyszerűbb gépek is lehetőséget adnak pl. egy közepes ország tételesjogi anyagának kezelésére. A Pathé-Kodak cég "Miracode" elnevezésű berendezése például - ennek gyakorlati alkalmazását a fontainebleau-i Institut Européen d'Administration d'Affaires-ben láttam - 8-900 000 oldalt tud tárolni úgy, hogy a kezelő egyetlen kézmozdulattal készítheti elő az anyagot. Ugyancsak a Miracode-nak a jogi tájékoztatásban való felhasználásáról ír BUFFELAN, Jean-Paul: *Prospective de l'informatique dans les sciences juridiques*. Recueil Dalloz-Sirey, 1967. *Chronique* XVI, 107-112.
32. Vö. CATALA - FALGUEIRETTES im. 15. p., DEGOUY im. 15.p., DEL MARMOR im. 16.p. stb. A szótár összeállításával kapcsolatban ld. még MEHL im. 142. sk. Lucien MEHL a Société de la législation comparée-ben 1967 decemberében tartott előadásában (*Informatique juridique et droit comparé*) újból aláhuzta a kulcsszavak tárnak fontosságát, s érintette az összeállítás néhány elméleti kérdését.
33. Lásd DEGOUY im. 14-15.p., MEHL im. 143.p.

x x x